

اللَّهُ أَحْمَدُ

اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی هرمزگان

واحد پژوهش‌های اتاق هرمزگان

عنوان پژوهش: بررسی وضعیت آماری کارآفرینی در ایران و بیکاری استان هرمزگان

طبقه بندی موضوعی: علوم آماری

واژه‌های کلیدی: کارآفرینی، شاخص جهانی، ایران، هرمزگان

❖ مقدمه

حساسیت موضوع کارآفرینی در جهان به اندازه‌ای بوده است که مجمع جهانی کارآفرینی به عنوان تشکل بین‌المللی در حوزه کارآفرینی در سال ۲۰۰۸ تاسیس گردید. نقش کارآفرینی به عنوان رویکرد توسعه در اغلب کشورها پذیرفته شده و باعث رشد و تحرک در اقتصاد کشورها می‌گردد. کارآفرینی موجب تولید کالا با هزینه کمتر و یا ارتقا کیفیت آنها و یا ایجاد بازارهایی برای کالاهای کاملاً جدید است. توسعه کارآفرینی همانند سایر فعالیت‌هایی که با رشد سرو کار دارند با موانع متعددی روبروست. مهم‌ترین این موانع انحصار دولت و ناامنی حقوقی مالکیت خصوصی است. توسعه کارآفرینی در ایران نیازمند برنامه‌ریزی بلندمدت است که دولت نقش بسیار مهمی در توسعه آن دارد.

❖ بررسی فعالیت‌های کارآفرینی ۲۰۲۱ در ایران

سالی که گذشت زمان سختی برای کارآفرینی در ایران بود. علاوه بر تأثیر کووید-۱۹، تورم بر اقتصاد حاکم شد و در بیشتر ماه‌های سال ۲۰۲۱ بسیار بالاتر از ۴۰ درصد بود. نرخ‌های تورم بالا باعث شد تا سرمایه‌گذاری‌های کارآفرینی جذابیت کمتری داشته باشد زیرا سرمایه‌گذاران به دنبال بازده فوری‌تر بودند. در نتیجه این عوامل و عوامل دیگر، به نظر می‌رسد که بخش کارآفرینی ایران اعتماد خود را از دست داده است.

این کاهش اطمینان در کاهش نرخ EBO در ایران آشکارتر است، که از ۱۴.۵ درصد در سال ۲۰۲۰ به ۸.۸ درصد در سال ۲۰۲۱ کاهش یافت. حتی اگر ایجاد شود، بسیار دشوار است. پاسخ‌های EBOها در سال ۲۰۲۱ نیز یک چشم انداز کاملاً منفی را نشان می‌دهد. نرخ پاسخ‌دهندگان EBO که می‌گویند فرصت‌هایی را در نتیجه همه‌گیری می‌بینند در سال ۲۰۲۱ تنها ۸ درصد است که در میان اقتصادهای GEM سطح C با اختلاف قابل توجهی کمترین میزان است. علاوه بر این، تنها ۲۶.۹ درصد اظهار داشتند که قصد دارند در شش ماه آینده از فناوری‌های دیجیتال بیشتری برای فروش کالاها و خدمات استفاده کنند که کمترین میزان در بین اقتصادهای GEM سطح C است، و این نشانه این است که اکثر EBOها برنامه‌ریزی یا نمی‌توانند استراتژی خود را تغییر دهند. با واقعیت‌های تجاری جدید ناشی از همه‌گیری مقابله کنید.

علیرغم کاهش نرخ EBO، نرخ TEA در ایران کمی به ۸.۸ درصد در سال جاری افزایش یافته است که از ۸.۰ درصد در سال ۲۰۲۰ افزایش یافته است. با این حال، به نظر می‌رسد عدم اعتماد مشابهی در بین پاسخ دهندگان TEA وجود دارد.

❖ بررسی شرایط چارچوب ۲۰۲۱ در ایران

در سال ۲۰۲۱، ۸۹.۳ درصد از پاسخ دهندگان TEA اظهار داشتند که در حال حاضر راه اندازی یک کسب و کار دشوارتر از یک سال پیش است که بالاترین میزان در بین اقتصادهای GEM سطح C است. با توجه به چالش‌های مرحله اولیه همه‌گیری در سال ۲۰۲۰، این یک نتیجه شگفت‌انگیز است. علاوه بر این، تنها ۳۴ درصد از پاسخ‌دهندگان TEA گزارش دادند که فرصت‌های تجاری جدیدی را در نتیجه همه‌گیری که در بین اقتصادهای GEM سطح C کمترین مقدار و شواهد بیشتری از کاهش اعتماد به آینده را دیدند.

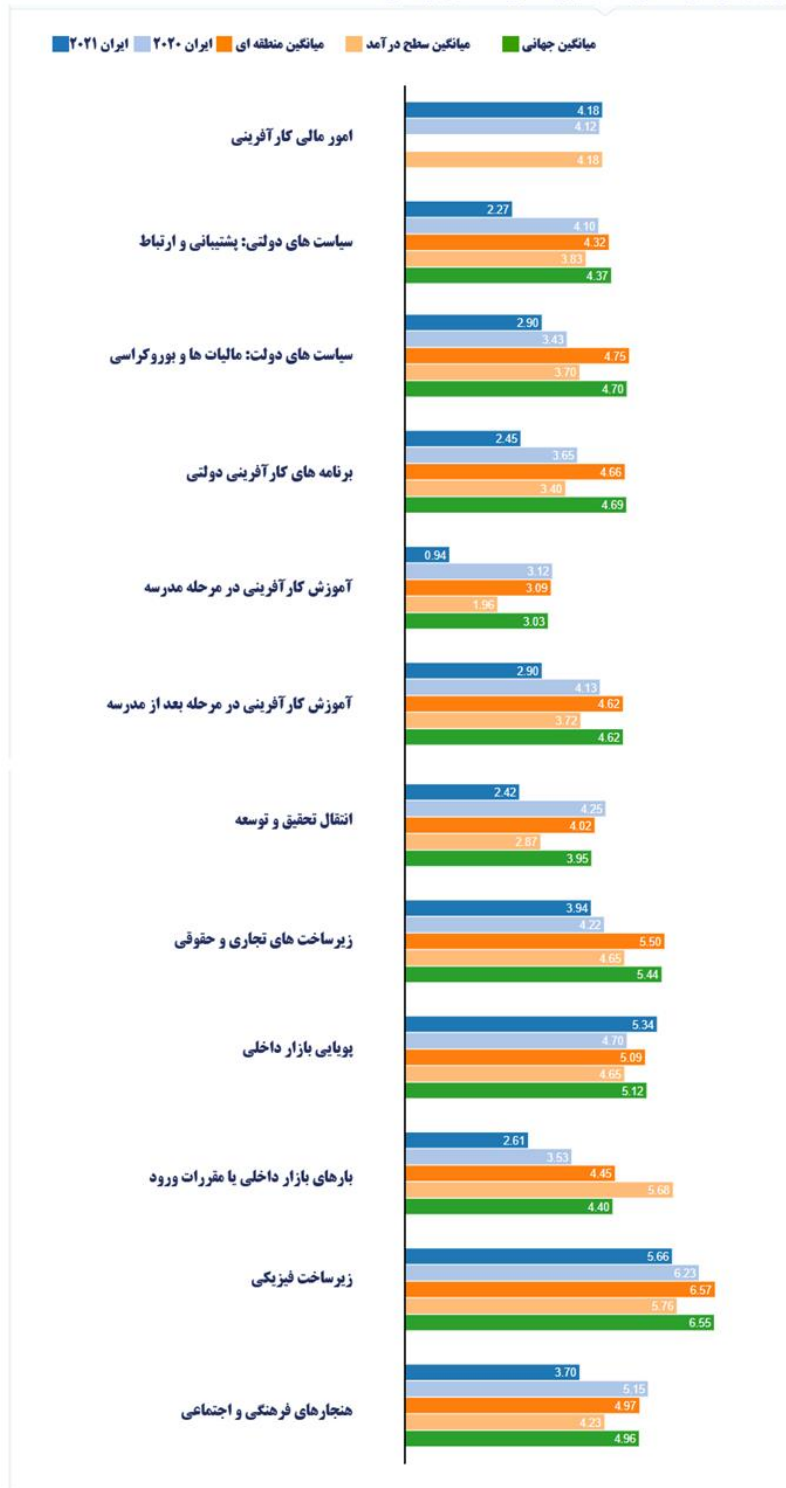
به طور مشابه، دو شرط مربوط به آموزش هر دو در سال ۲۰۲۱ کاهش یافتند، با شرط آموزش کارآفرینی در مدرسه فقط ۰.۹، که کمترین میزان در بین اقتصادهای GEM سطح C است. این امتیازات کاهش یافته همگی به نارضایتی از سیاست‌های اخیر دولت، مربوط به بیماری همه گیر و به طور کلی تر اشاره دارد. با این حال، برخی از زمینه‌های امید را باید در شرایط مرتبط با بازار یافت که به کارآفرینان ایرانی اجازه می‌دهد تا سرمایه‌گذاری‌های خود را توسعه دهند، در صورتی که بتوانند برخی از محدودیت‌های ذکر شده در بالا را مدیریت کنند.

امتیاز مالی کارآفرینی ایران با ۴.۲ سومین اقتصاد GEM سطح C بود، در حالی که شرط سهولت ورود پویایی بازار در سال ۲۰۲۱ به ۵.۳ افزایش یافت که از ۴.۸ در سال ۲۰۲۰ بهبود یافته است. در واقع، کارآفرینان ایرانی در مراحل اولیه و نوآور مورد حمایت قرار گرفته‌اند. در راه اندازی و رشد سرمایه‌گذاری‌های جدید خود توسط: جشنواره‌های کارآفرینی که توسط سازمان‌های غیردولتی برگزار می‌شود. جشنواره ملی و استانی کارآفرینان برتر وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی؛ و با تامین مالی کارآفرینی از صندوق کارآفرینی امید و تسهیلات مالی و خدمات صندوق شکوفایی و نوآوری. دیگر شتاب دهنده‌های استارت‌آپی به کارآفرینان ایرانی کمک کرده‌اند تا وارد بازارها شوند: به عنوان مثال، کارخانه نوآوری آزادی (AIF) ممکن است حمایت

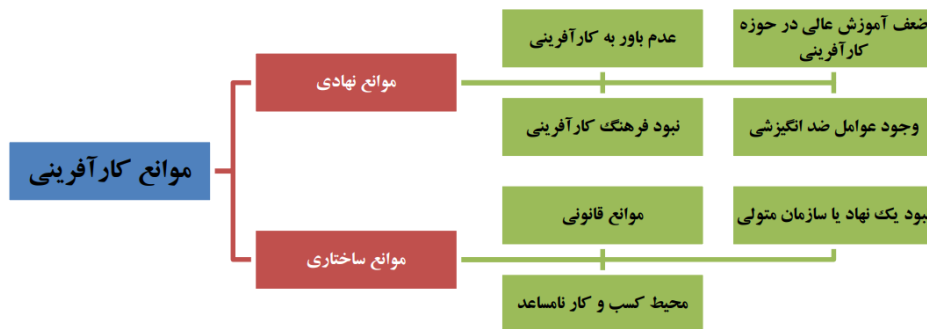
بازار نسبتاً قوی برای فعالیت‌های کارآفرینانه وجود داشته باشد، اما سیاست مستقیم برای کارآفرینی برای تشویق تازه واردان برای استفاده از مزیت مورد نیاز است.

رتبه بندی کارشناسان: ۱ = بسیار ناکافی، ۵ = بسیار کافی

❖ موانع ایجاد کارآفرینی

کارآفرینی یکی از روش‌های توسعه اقتصادی در اغلب کشورهای جهان پذیرفته شده است. کارآفرینی تنها ایجاد شغل و ثروت آفرینی نیست بلکه لازمه آن نوآوری و خلاقیت است که می‌تواند میزان بهره‌وری در جوامع را افزایش و محصولات و خدمات جدید را خلق نماید.

شاید بتوان گفت در کشور کارآفرینی بیشتر جنبه تشریفاتی دارد و هنوز ایمان و اعتقاد به اینکه کارآفرینی می‌تواند با رویکرد جدید اشتغال ایجاد نماید در جامعه به یک باور تبدیل نشده است. همچنین باید یک نهاد مخصوص کارآفرینی تعریف شود تا هدایت و مدیریت امور کارآفرینی را به عهده بگیرد و همه وزارتخانه و سازمان با این نهاد همسو شوند. در کشورهای توسعه یافته کارآفرینی به عنوان یک واحد درسی آموزش داده می‌شود در حالیکه در ایران هنوز اهمیت این موضوع برای تصمیمات سیاست‌های کلان کشوری مشخص نشده و همچنان در حاشیه مانده است. قوانین وضع شده باید فعالیتهای کارآفرینی را تسریع کند. در حالی که تحقیقات انجام شده در کشور ما نشان می‌دهد که قوانین و مقررات دولتی مانع عمده کارآفرینی است که موضوع مهم و قابل توجهی است. قانون‌گذاران ما با مفهوم کارآفرینی آشنا نیستند بنابراین قوانینی را تدوین می‌کنند که ممکن است مانع فعالیت‌های کارآفرینانه گردد.

❖ راهکارهای توسعه کارآفرینی

توسعه کارآفرینی فرآیندی پیچیده، بلندمدت و فراگیر است که البته نقش به‌سزایی در رشد و توسعه اقتصادی کشورها دارد. در اغلب کشورهای در حال توسعه فرایند کارآفرینی موجبات توسعه کسب و کارهای کوچک شده است. در کشوری مانند مالزی وزارتخانه‌ای به نام وزارت کارآفرینی ایجاد شده است. در ایران نیز چنانچه آموزش‌ها و مهارت‌های کارآفرینی به درستی

تدریس شود و موانع موجود رفع گردند، توسعه کارآفرینی می تواند استراتژی برون رفت از مشکلات اقتصادی باشد. اولین و مهم ترین راهکار توسعه کارآفرینی اصلاح و بازنگری در قوانین و مقررات به ویژه در حوزه بانکی است. قوانین کار، صادرات و واردات بایستی با رویکرد کارآفرینی اصلاح گردد. کاهش زمان صدور مجوزهای لازم برای ایجاد و توسعه کارآفرینی، ایجاد صندوق های ضمانت سرمایه گذاری در رشته های کارآفرینی در سطوح ملی و استانی از مواردی است که در توسعه کارآفرینی می توانند موثر باشد. در واقع عمده وظایف بر دوش دولت است. شرکت های خصوصی می توانند از طریق برگزاری جشنواره و بازارچه های کارآفرینی زمینه آشنایی با فرهنگ و موضوعات کارآفرینی با سایر کشورها را فراهم آورده تا بتوان از تجربیات آنها بهره برد.

❖ جایگاه ایران در شاخص کارآفرینی جهانی

در جدول زیر وضعیت ایران در همه زیر شاخص های کارآفرینی آورده شده است:

	پایهها	متغیرهای نهادی	متغیرهای فردی
نگرش های کارآفرینی	درک فرصتها	تراکم بازار	تشخیص فرصت
	مهارت های راه اندازی	آموزش دانشگاهی	درک مهارت
	خطری پذیری	ریسک کسب و کار	درک خطر
	شبکه سازی	استفاده از اینترنت	شناخت کارآفرینان
	حمایت فرهنگی	فساد	وضعیت شغلی
	نگرش های کارآفرینی	۲۱۲۹	
توانایی های کارآفرینی	استارت آپ فرصت	آزادی اقتصادی	انگیزه فرصت
	جذب فناوری	جذب فناوری	سطح فناوری
	سرمایه انسانی	آموزش کارکنان	سطح آموزشی
	رقابت	تسلط بر بازار	رقبا
	توانایی های کارآفرینی	۲۵،۴۱	
آرمان های کارآفرینی	نوآوری محصول	انتقال فناوری	محصول جدید
	نوآوری فرایند	هزینه ناخالص داخلی برای تحقیق و توسعه	فناوری جدید
	رشد بالا	استراتژی کسب و کار	غزال در کارآفرینی
	بین المللی شدن	جهانی شدن	صادرات
	سرمایه ریسک	عمق بازار سرمایه	سرمایه گذاری غیررسمی
	آرمان های کارآفرینی	۱۹،۶۱	
شاخص کارآفرینی جهانی	۲۲،۲۰	۰،۳۷	۰،۵۴

جدول بالا وضعیت ایران را در شاخص نگرش های کارآفرینی، توانایی های کارآفرینی و آرمان های کارآفرینی نشان می دهد. بر اساس این داده ها، امتیاز ایران در شاخص کارآفرینی جهانی ۲۲.۲۰ است که یک چهارم امتیاز کشورهای برتر جهان مانند آمریکا و سوئیس است.

روش موسسه GEDI برای بررسی شاخص کارآفرینی این است که داده ها را در مورد نگرش ها، توانایی ها و آرزوهای کارآفرینانه جمعیت محلی جمع آوری کند و سپس آنها را در برابر

زیرساخت‌های اجتماعی و اقتصادی مانند پهنای باند و اتصال حمل‌ونقل به بازارهای خارجی ارزیابی کند. این فرآیند ۱۴ ستون ایجاد می‌کند که GEDI از آن‌ها برای اندازه‌گیری سلامت اکوسیستم منطقه‌ای استفاده می‌کند.

شاخص کارآفرین جهانی معیاری برای ارزیابی سلامت اکوسیستم کارآفرینی در حوزه‌های داخلی و بین‌المللی کشورهاست. بر اساس این شاخص، ایران رتبه ۷۵ جهانی را در بین ۱۳۷ کشور دارد.

در جدول زیر کشورها با برترین رتبه جهانی کارآفرینی و همچنین جایگاه ایران آمده است :

کشور	رتبه جهانی	نمره شاخص جهانی
آمریکا	۱	۸۳.۶
سوئیس	۲	۸۰.۴
کانادا	۳	۷۹.۲
انگلستان	۴	۷۷.۸
استرالیا	۵	۷۵.۵
دانمارک	۶	۷۴.۳
ایران	۷۵	۲۲.۲

❖ بررسی وضعیت بیکاری در استان هرمزگان

بر اساس اطلاعات به دست آمده از مرکز آمار ایران اطلاعات اقتصادی استان هرمزگان به شرح زیر می‌باشد.

استان	جمعیت	نرخ رشد جمعیت	نرخ بیکاری	نرخ مشارکت اقتصادی	نرخ باسوادی
هرمزگان	۱۷۷۶۴۱۵	٪۲.۳۹	٪۱۳.۲	٪۴۰.۹	۸۷.۸۴

همانطور که از جدول بالا مشخص است نرخ بیکاری در استان ذکر شده بحرانی است و طبق آمار موجود رتبه ۱ در کشور در پایان تابستان سال ۱۴۰۱ را در شاخص بیکاری دارا است.